

EXPLOZE

aneb Extra porce lokálního zeměpisu

Alena Vondráková

Katedra geoinformatiky
Přírodovědecká fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
tř. Svobody 26
771 46 Olomouc
Česká republika
e-mail: al.vondrakova@volny.cz

Abstrakt

Projekt EXPLOZE vznikl jako seminární práce v předmětu KGI/MODEL – Modelování v GIS. Na základě vypsání grantového programu kraje Vysočina se měli studenti pokusit vymyslet vlastní projekt, který by realizovali. Až poté, co byly projekty jako seminární práce odevzdány, byli studenti osloveni, zda by projekty skutečně chtěli realizovat... a tak vznikl projekt EXPLOZE – Extra porce lokálního zeměpisu, který si klade za cíl moderní a atraktivní formou výuky seznámit studenty středních škol v kraji Vysočina s lokální geografíí kraje a především pak s geoinformačními technologiemi, které napomohou řešení zadaných úkolů a žáci tak získají dovednosti v klientských aplikacích GIS a povědomí o jejich využití v každodenním životě.

Klíčová slova: lokální geografie, studentský projekt, propagace geoinformatiky

Abstract

Project EXPLOZE (EXPLOSION) is a result of the semestral thesis in school subject KGI/MODEL – Modelling in GIS. On the basis of grant program of Vysočina region, students had to make their own project that they want to realise. After the handover of these projects, students were asked if they really want to realise them... And this is the way how project EXPLOZE – Extra portion of local geography has been made. The main aim of the project is to teach students of secondary schools in region Vysočina how to use GIS in their daily life as well as to show them how interesting this region is.

Keywords: local geography, student project, promotion of geoinformatics

1 Úvod

Asi není příliš obvyklé, aby studenti prezentovali jako výsledek své seminární práce realizaci grantového projektu. Pokud se jim totiž vůbec podaří se v rámci svého studia ke grantovým programům přiblížit, pak jsou většinou jen pomocnou silou týmu odborníků nebo v tom lepším případě spolufešitelem. Nicméně ani přístup vyučujících na Katedře geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého není “obvyklý”, aby se dal zaškatulkovat do nějaké nudné kategorie a stejně tak

vedení odboru GIS na kraji Vysočina se snaží být progresivní a moderní. Proto když odtud přišla neobvyklá výzva, aby se i samotní studenti pokusili zapojit do realizace grantových projektů, padla slova na úrodnou půdu a v rámci předmětu Modelování v GIS měli studenti 4. ročníku za úkol vypracovat reálnou žádost o podporu z Fondu Vysočiny. Ty nejlepší projekty pak byly do reálného řízení podány a 4 z nich uspěly. A tak se zrodil projekt EXPLOZE, který realizuje jediná studentka Katedry geoinformatiky, byť pod záštitou alma mater.

2 Jak projekt EXPLOZE vznikl?

Vcelku neobvyklý způsob výuky studentů zvolil vedoucí Katedry geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci Prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc. Na první hodině předmětu Modelování v GIS nepřidělil studentům prvního ročníku navazujícího studia oboru Geoinformatika (Magisterský stupeň) tradiční cvičení, ale dal jim za úkol vypracovat vlastní projekt na základě reálné výzvy k předkládání projektů realizovaných z dotací Fondu Vysočiny. A to s odůvodněním, že právě dovednosti týkající se praktické realizace projektů je to, co budou studenti po absolvování školy potřebovat při svém uplatnění. Předmětný grantový program přitom nese název GIS VII – 2007 a týká se podpory geoinformační infrastruktury a vytváření kvalifikovaného užití geoinformací na území kraje Vysočina.

Studenti tak ve dvojicích nebo jako jednotlivci museli vymyslet téma projektu a zamyslet se nad jeho realizací. Rozhodovali se přitom mezi tituly Metageoinformace a geodata, Geoaplikace a Vzdělávání a osvěta v GIS. Většina studentů předložila projekt ke vzdělávání, celkem tři projekty ze třinácti odevzdaných se zařadily do kategorie Geoaplikace. Po prezentaci základních tezí v rámci cvičení pak dostali studenti do rukou prázdnou žádost o poskytnutí opory a spolu se svým vyučujícím Prof. Voženílkem prošli jednotlivá úskalí, která takový formulář skýtá. Závěrem dostali za úkol žádost skutečně vyplnit a spolu s rozpracovaným návrhem projektu jej odevzdat formou e-learningu, který se na Katedře geoinformatiky využívá. A jelikož se jednalo o reálné zadání projektu, které mělo uzávěrku týden po tomto cvičení, dostali studenti příslib, že ty nejlepší projekty budou do grantového projektu Kraje Vysočina přihlášeny...

A jak bylo slíbeno, tak se také stalo. Po vyhodnocení projektů týmem Prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., RNDr. Vilém Pechanec, Ph. D. a Mgr Pavel Tuček z Katedry geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci bylo pět projektů, které celé zpracovali sami studenti, přihlášeno do grantového programu. A Katedra geoinformatiky, respektive její studenti, se dočkali ohromného úspěchu. V konkurenci reálného světa jejich projekty dokázaly porotu Fondu Vysočina zaujmout a čtyři z pěti projektů byly vybrány... A projekt EXPLOZE – Extra porce lokálního zeměpisu – je právě jedním z oněch čtyř úspěšných.

3 Realizace projektu

Projekt EXPLOZE si klade za cíl moderní a atraktivní formou výuky seznámit studenty středních škol v kraji Vysočina s lokální geografíí kraje a především pak s geoinformačními technologiemi, které napomohou řešení zadaných úkolů a žáci tak získají dovednosti v klientských aplikacích GIS a povědomí o jejich využití v každodenním životě. V dlouhodobém procesu povede projekt ke zlepšení informovanosti veřejnosti, především pak studentů středních škol, o dostupnosti informací o kraji, povede k častějšímu využívání geoinformačních technologií a splní dlouhodobý záměr zvýšit vzdělanost populace, kvalitu pracovní síly, dostupnost informací o území, atraktivitu území a konkurenceschopnost studentů středních škol.

Grantový projekt je realizován prostřednictvím devíti intenzivních lekcí s minimálním časovým požadavkem 15 minut na každou z nich. Didakticky korektní formou za pomoci moderních vzdělávacích metod se díky nim rozšíří povědomí studentů o aplikacích geověd na každodenní život a jejich zájmy. Lekce jsou zpracovány tak, aby mohly být spojeny v celek 3 vyučovacích hodin po 45 minutách, což je množství, které i do naplněného učebního plánu lze implementovat, na druhou stranu však umožní také rozložení jedné lekce do celé vyučovací hodiny. Ideální rozvržení v učebním plánu je jedna hodina EXPLOZE měsíčně, a to od září do května.

Tento projekt se přizpůsobuje školám s různými učebními plány zeměpisu stejně jako jejich rozdílné úrovni v technické vybavenosti a zapojení do projektu je pro školy zcela bezplatné – výukové a studijní materiály si mohou volně stáhnout z webových stránek projektu. Zároveň mají školy možnost získat materiály v tištěné podobě. Projekt neklade vysoké nároky na čas ani na znalosti studentů ani jejich učitelů. Nenásilnou formou seznámí žáky s geoinformačními technologiemi, aniž by předtím byli zavaleni „nudnou“ teorií. V dlouhodobém kontextu přispívá k sebeuvědomění obyvatel kraje Vysočina, čemuž napomůže i soutěž pro jednotlivce a kolektivy, která bude dlouhodobou součástí projektu.

Studijní a výukové materiály jsou zajištěny ve formě pracovních sešitů pro žáky, jejich rozšířené verzi pro učitele a dále pak ve formě prezentace, kterou je možné k výuce využít. Ne každá škola má technické zázemí počítačové učebny, která může být využívána pro výuku zeměpisu, proto je možné úlohy vyžadující přístup k internetu zadat žákům a studentům jako samostudium. Ve školním roce 2008/2009 bude navíc na internetových stránkách projektu probíhat soutěž pro jednotlivce a pro kolektivy, která bude mít za cíl nalákat studenty k aktivní účasti v projektu.

Závěr

Tento příspěvek vznikl ještě za doby realizace projektu, před jeho dokončením, odevzdáním a finálním obhájením. Věříme však, že obstojí i pod přísným dohledem hodnotící komise a na základě nabytých zkušeností se studentskými projekty se tak otevrou dveře i dalším potenciálním realizátorům projektů z řad studentů. A snad se pak i další instituce budou s důvěrou obracet na univerzity, aby se do grantových programů zapojovali i další studenti.